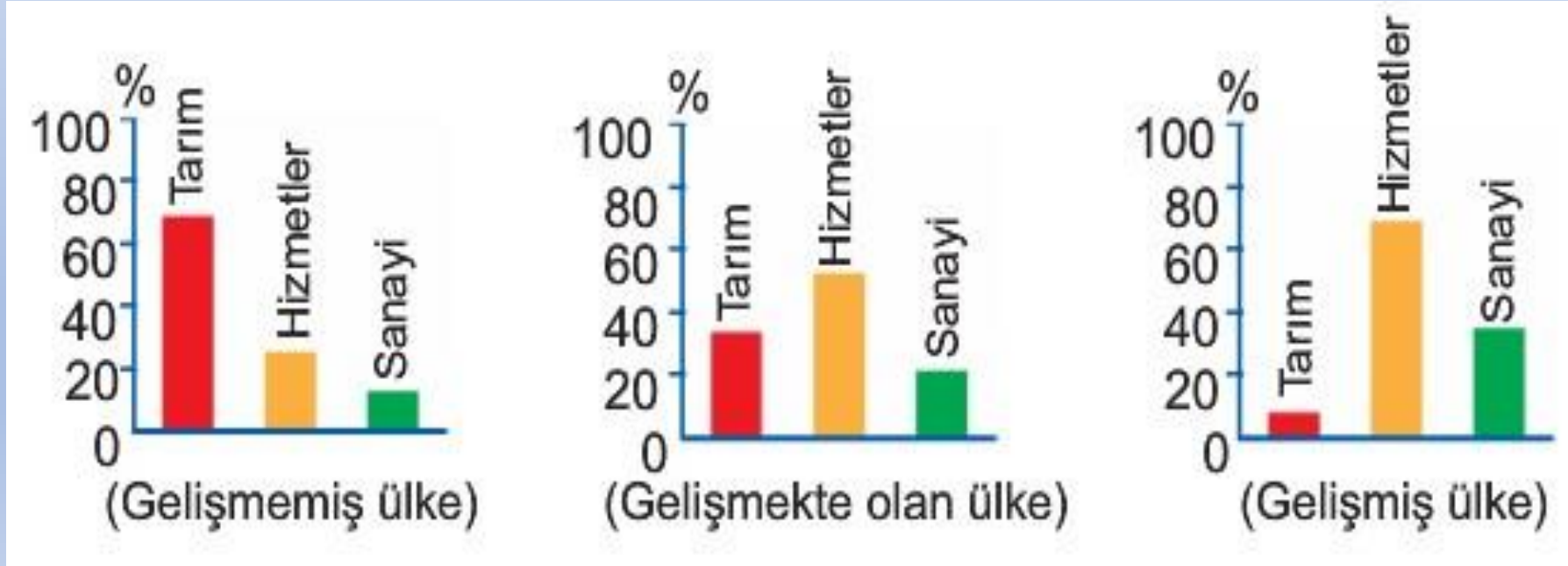

4.4. TÜRKİYEDE KENTLEŞME VE NEDENLERİ

9. Ünite

Tüm dünyadaki ülkeler arasında bazı kriterler kullanılarak yapılan sınıflandırmaya göre Türkiye geliştirmekte olan ülkeler kategorisinde yer almaktadır.

Türkiye gelişmişlik düzeyi daha yüksek olan ülkeler ile kıyaslandığında kentleşme hızı bakımından bu ülkelerden daha ileridedir. Bu durumun ortaya çıkmasındaki en büyük neden gelişmiş ülkelerin bu durumu bizden daha önceki dönemlerde tamamlamasıdır. Ancak, İsbir in (1986) belirttiği gibi burada dikkat edilmesi gereken husus kentleşme hızı değil kentleşme düzeyidir. Bir diğer önemli nokta ise;

Türkiye de bazı illerin özellikle de İstanbul un diğerleri ile kıyaslandığında çok yüksek oranda göç eden bir nüfusa dolayısıyla da artan bir nüfusa sahip olmasıdır. Bu durum bölgeler anlamında da farklı değildir çünkü, Türkiye de yer alan bazı bölgeler (Marmara ve Ege Bölgeleri) diğerlerine göre nüfus anlamında daha hızlı büyümektedir.

Cumhuriyet in kurulduğu yılları 1920 li yılları ele aldığımızda Türkiye de hızlı bir kentleşme olayının olmadığını kolaylıkla anlamaktayız. Ancak, 2. Dünya savaşı sonrası döneminde özellikle de az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki yaşanan kırdan kente hızlı göç olayı Türkiye içinde kentleşme sürecinin başladığı yıllar olarak kabul edilebilir.(Demir,1998).

Yapılan araştırmalar ve istatistikler de bu fikri destekler niteliktedir. Şöyle ki; istatistiksel rakamları incelediğimizde Türkiye de 1950 li yıllara kadar durağan bir kentleşme hareketi yaşanırken bu durum 1950-1970 yılları arasında hız kazanmıştır. 1970 li yıllarda yeniden durağan görünüme geöen kentleşme olgusu 1980 li yıllarda tekrar hız kazanmıştır.(Bimay,2002 ;Güölü,2002).sonraki yıllarda kısmen hızını kaybetmiştir.

Gelişmiş ölkeler ile Türkiye karşılaştırıldığında karşıya çıkan fark ise dőnyanın pek çok ölkesinde kentleşme ve sanayileşme paralel bir çizgide yürürken ölkemizde kentleşme ve sanayileşme orantılı bir biçimde büyümemesinden kaynaklanmaktadır.

Bu durum ÷lkemizde bazı kentlerin daha hızlı büyümesine ve beraberinde de plansız kentleşme, gecekondulaşma, suç ve suçluların artmasına neden olmuştur.(Güçlü,2002). Hızlı bir sanayileşmenin bir uzantısı olarak ortaya çıkan bir kentleşme köylerdeki gizli işsizliğı kentlere taşımıştır. Bu durum ise kentlerde zaten heterojen olan yapının daha da heterojen olmasına yol açar.

Gelişmiş ÷lkeler ile Türkiye karşılaştırıldığında karşıya çıkan fark ise dünyanın pek çok ÷lkesinde kentleşme ve sanayileşme paralel bir çizgide yürürken ÷lkemizde kentleşme ve sanayileşme orantılı bir biçimde büyümemesinden kaynaklanmaktadır.

Türkiye de veya herhangi bir ÷lkede kentleşmenin nedenlerini ortaya koyarken cevaplanması gereken ilk soru belki de kentleşmenin ne olduğı sorusu olacaktır.

Şöyle ki; daha önceki bölümlerde de tartışıldığı gibi kentleşme kavramını önemli gören ve bu anlamda çalışmalar yapan iki temel yaklaşım vardır. Bunlardan birincisi toplumbilimcilerin yaptığı çalışmalarken bir diğeri de kentbilimcilerin yaptığı çalışmalardır.

Bu çalışmada her iki yaklaşımın kentleşmede etkili olduğunu belirttiği faktörlere yer verilecektir. Ancak, bu çalışmanın özü gereği toplumbilimcilerin yaptıkları kentleşme tanımı bağlamında ortaya çıkan kentleşme nedenlerinin üzerinde ayrıntılı bir şekilde durulacaktır.

Toplumbilimcilere göre kentleşme demografik bir özelliğe sahiptir ve kısaca kentlerde yaşayan nüfus oranının artmasını ifade eder. Gelişmekte olan ülkelerde kentleşme daha çok kırsal alandan kentsel alana yapılan göç ile meydana çıkar. Ancak, kentleşmeyi sadece demografik anlamda ele almakta tabi ki bazı eksikliklere yol açacaktır.

Kentleşme olgusu bir ülkenin toplumsal ve ekonomik yapısındaki farklılaşmalar neticesinde ortaya çıkar. Türkiye de kent ve kentleşme ile ilgili yapılan çalışmaları ele aldığımızda temelde kentleşmenin ortaya çıkışında etken olan sebepler üzerinde kısmen de olsa fikir birliğine varıldığını görmekteyiz. Aşağıda farklı araştırmalara göre kentleşmenin ortaya çıkış nedenlerine yer verilmiştir.

KAYNAKÇA :

- Karaküçük, S.ve Gürbüz, B. (2007) Rekreatyon ve Kentleşme, Gazi Kitap Evi